

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

Datum
2021-05-18

Ärendebeteckning
343-3564-2021
Arkivbeteckning
343

1(5)

Trafikverket
Box 809
971 25 Luleå

Miljökonsekvensbeskrivning Trafikplats Sikeå, Robertsfors kommun, Västerbottens län. TRV 2020/55273

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att med stöd av 16b § väglagen att godkänna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för rubricerad vägplan, daterad 2021-03-23.

Beskrivning av ärendet

Trafikverket begärde 2021-03-31 Länsstyrelsens godkännande av miljökonsekvensbeskrivning för vägplan Trafikplats Sikeå.

Trafikverket planerar att bygga en trafikplats i korsningen mellan E4 och väg 651/667 i Sikeå. Projektet syftar till att öka trafiksäkerhet och framkomlighet för både fordonstrafik och oskyddade trafikanter. Projektet samordnas med den pågående planeringen av E4-ombyggnationen, etapp Sikeå - Gumboda.

Samråd med enskilda, organisationer och myndigheter som är särskilt berörda har skett under perioden 2020-05-18 – 2020-06-08. Inkomna synpunkter handlar främst om olika utformningsalternativ som föredras, men också hastighetsfrågor, möjligheten att bevara logen i området och ledningar som kan påverkas av de planerade åtgärderna.

Länsstyrelsen beslutade 2021-08-31 att vägplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan varför en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen för rubricerad vägplan följer kraven i miljöbalken. Länsstyrelsens bedömning är att projektets lokalisering, omfattning, utformning och konsekvenser på ett godtagbart sätt redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Denna kan därmed ställas ut för granskning och ligga till grund för prövning av vägplanen.

Upplysningar och samrådssynpunkter

Nedan följer några upplysningar och synpunkter inför kommande skeden. Dessa påverkar inte Länsstyrelsens beslut att godkänna MKB:n. Det är dock viktigt att synpunkter och frågor bemöts i samrådsredogörelsen.

Indragning av väg från allmänt underhåll

I kommande planbeskrivning önskar Länsstyrelsen att Trafikverket kort motiverar varför vägplanen innebär en indragning av väg från allmänt underhåll. Indragning av väg från allmänt underhåll är en av de frågor Länsstyrelsen bevakar i samband med att vi ska tillstyrka vägplanens fastställelse.

Ekologisk kompensation för ianspråktagen jordbruksmark

I MKB:n för Trafikverket ett resonemang kring behovet av ekologisk kompensation vilket Länsstyrelsen också efterfrågade i samband med vårt beslut om betydande miljöpåverkan. I avsnittet konstateras att det trots vidtagna anpassningar och åtgärder kvarstår en förlust av ekosystemtjänsten bördig jordbruksmark. Trafikverket anser inte att förlusten kan kompenseras på ett rimligt sätt, bl.a. på grund av att Trafikverket inte har rätt att ta mark i anspråk för kompensationsåtgärder eller fastställa sådana i planen. Trafikverket bedömer dock att förlusten av ekosystemtjänsten kan accepteras utifrån trafikplatsens värde samt att merparten av berörda ekosystemtjänster kan återställas och i viss utsträckning förbättras. Länsstyrelsen är positiv till de återställande och naturvårdsstärkande åtgärder som föreslås på s. 50 i MKB:n, men anser att dessa, proportionellt sett, kompenserar för en mindre del av förlorade ekosystemtjänster. Länsstyrelsen anser inte att Trafikverket bör släppa frågan om ekologisk kompensation utifrån ovanstående argument. I Trafikverkets publikation ”Riktlinje landskap 3.0” anges att ekologiskt viktiga naturmiljöer som förstörs vid ny- och ombyggnationer ska dokumenteras och ersättas med likvärdiga miljöer. Länsstyrelsen anser att förlust av produktiv jordbruksmark bör ingå i detta. Enligt miljöbalken är det också att anse som en väsentlig ändring av naturmiljön att ta jordbruksmark ur produktion.

Av MKB:n framgår att det i närområdet finns ett antal områden med mark som inte längre brukas och som genom restaurering skulle kunna tillföra odlingsmark i landskapet. Länsstyrelsen anser att denna möjlighet bör utredas vidare i dialog med drabbade lantbrukare. Genom att undersöka behovet av jordbruksmark i området blir det lättare att garantera ett framtida brukande. Även om Trafikverket inte kan ta mark i anspråk för kompensationsåtgärder bedömer Länsstyrelsen att finns det möjligheter att arbeta med ekologisk kompensation för förlorad jordbruksmark på andra sätt, t.ex. genom frivilliga överenskommelser eller ekonomiskt bidrag för restaurering av igenväxt jordbruksmark. Eftersom jordbruksmark inte förlorar sitt brukningsvärde av träda så går det heller inte att förutsätta att brukningsvärdet skulle vara lågt på igenvuxna jordbruksmarksområden.

En annan möjlig kompensationsåtgärd som inte nämns i MKB:n är så kallad jordflyttning. Detta innebär att jordmassor som frigjorts i samband med vägprojektet tillvaratas för att förbättra befintliga jordar i närområdet. Dessa massor kan även förbättra brukningsmöjligheterna på restaurerad jordbruksmark.

Biotopskyddad åkerholme

Länsstyrelsen instämmer med Trafikverket om att den åkerholme som berörs av projektet är liten och kanske främst har ett värde för häckande fåglar. Länsstyrelsen vill dock upplysa om att förutom den specifika livsmiljö som åkerholmen utgör för bl.a. värmekrävande arter så utgör åkerholmar också ett viktigt inslag i landskapsbilden samt bidrar till att ge en bild av det äldre jordbrukslandskapets utseende. Små åkerholmar sprängdes eller schaktades ofta bort under 1900-talets effektivisering av jordbruket. Ur såväl naturvårdssynpunkt som kulturhistorisk synpunkt är det därför angeläget att kvarvarande åkerholmar bevaras. Dessutom har Växjö tingsrätt (mål nr M 1781-06) slagit fast att det inte spelar någon roll om åkerholmen har höga eller låga naturvärden då det oavsett är särskilt värdefullt med områden som erbjuder naturliga betingelser i ett odlingslandskap.

Åkerholmen i Sikeå kommer att försvinna helt och det är med utgångspunkt i ovanstående angeläget att kompensera för förlorade värden. I MKB:n nämns inte någon kompensation för förlusten av biotopskyddade objekt. Länsstyrelsen bedömer dock att de åtgärder som föreslås på s. 50, uppsättande av fågelholkar och anläggande av sandmarker, skulle kunna utgöra en lämplig kompensation för den förlorade åkerholmen.

Länsstyrelsen undrar också om åkerholmen har inventerats under växtsäsongen eller om den endast visuellt har dokumenterats i oktober vilket framgår av naturvärdesinventeringen?

Naturvärdesobjekt

Gällande naturvårdsobjekt 4 framgår av naturvärdesinventeringen att *”Närheten till E4 bedöms dra ner biotopvärdet eftersom risk för buller och annan störning förekommer.”* Länsstyrelsen ställer sig frågande till att buller är något som ska dra ner biotopvärdet. Eftersom E4 är en befintlig väg så har biotopen redan anpassats till vägen/bullret. Tittar vi på fågelfaunan så har även den anpassats under lång tid och inte heller ur fågelsynpunkt föranleder buller från E4:an att biotop- eller naturvärdet ska sänkas. Om bedömningen kvarstår behöver resonemanget motiveras i kommande handlingar samt i eventuella andra vägplaner där liknande resonemang förekommer.

Vattenpassager

I kommande planbeskrivningen bör mer information framgå om Rismyrbäcken och vattendraget från sjön Noret samt om de passagelösningar som planeras där. I samband med Länsstyrelsens tillstyrkan av fastställelse behöver vi veta att markanspråket är tillräckligt

för att få till en, ur miljösynpunkt, godtagbar lösning. För att avgöra det behöver det i kommande planbeskrivning finnas information om vattendragets utseende (vattenföring, bredd m.m.) samt om dimensionen och längden på befintliga och nya trummor. Om de eventuella alternativ som övervägs inte påverkar markanspråket kan frågan istället hanteras och beslutas i samband med anmälan om vattenverksamhet.

Om Trafikverket misstänker att vi kan ha olika synpunkter på lämplig passagelösning, t.ex. om dimensionen på den nya trumman är mindre än 1,2 x vattendragets medelbredd, är det bra om vi har en dialog i denna fråga innan vägplanen går ut på granskning.

Övrigt kring vattenmiljö

I MKB:n nämns att det inte finns några uppgifter hos nationella datavärdar om förekomst av fisk eller utter i berörda vattendrag. Länsstyrelsen vill upplysa om att detta endast betyder att inventeringar inte gjorts eller att ingen information har levererats in. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att det vore mycket anmärkningsvärt om det skulle saknas fisk i framförallt Rismyrbäcken. Av kommande handlingar vore det bra om det framgick att vattendraget sannolikt är fiskförande.

Av naturvärdesinventeringen framgår att skogen längs Rismyrbäcken (NVO 2 och 3) förmodligen har ett värde för fåglar. Förutom att träd kan ha ett värde för fåglar bidrar de till skuggning av bäckmiljön samt förhindrar erosion av strandkanten. I den mån det är möjligt är det därför önskvärt med en återplantering av träd efter slutfört arbete. Bäckarna verkar även ha naturliga svämplan (översvämningsskog) som vore bra att bevara varför strandzonerna bör hårdgöras i så liten utsträckning som möjligt.

Länsstyrelsen noterar att det finns förorenad mark och sulfidjordar i området. Det är därför viktigt att säkerställa att dessa inte hamnar i grundvattnet och att blottlagd lera i närhet till vattendrag, sjöar eller diken inte oxiderar och påverkar vattendrag och i slutändan kustvatten negativt. En tydlig plan för hur sulfidjordar och eventuella förorenade massor ska hanteras behöver finnas innan vattenverksamheten och arbeten som kan påverka grundvattnet kan påbörjas.

Kulturmiljö

I avsnitt 6.3 Kulturmiljö bedöms främst konsekvenserna för de enskilda lämningar som finns registrerade i Fornsök. En synpunkt för framtida MKB:er och miljöbeskrivningar är att även påverkan på kulturlandskapet i sin helhet bör beskrivas och bedömas.

Länsstyrelsen undrar hur Trafikverket resonerat kring borttagande av viktiga kulturelement i odlingslandskapet? I MKB:n konstateras endast kort att ladan rivs och åkerholmen tas bort. Har Trafikverket utrett om det går att flytta ladan till en annan plats inom åkermarken? Dess betydelse för lavar och insekter minskar därmed inte och ett betydelsebärande landskapselement blir kvar på rätt plats i landskapet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsarkitekt Maria Hessel med samhällsplanerare Johanna Wadstein som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.